

չի կրնար յաջողցնել, վասն զի իրեն չափ կարող չէ: Մարդս կ'ուզէ միշտ պատճառանք ընել պարագաները, զիպուածը, զմարդիկ և ամեն բան՝ ի բաց առեալ իր անձը:

Ասով ըսել չէ թէ ագէտը՝ ագէտ պէտք է մնայ, քան լիցի. միայն կ'ըսեմ թէ պէտք է համակամիլ քան զմեզ աւելի ճարտարները, կարողներն ու խելացիները տեսնելով. վասն զի խելքը Աստուծոյ մէկ պարզէն է որ ուզածին չափ կը բաշխէ ամենուն: Մեզի ալ ամեն մէկերնուս մեր մասը տուած է, և մեզի կ'իյնայ պտղաբեր ընել կրթութեամբ, մանաւանդ հիմակուան ժամանակս, որ ընկերութիւնը խեղճ գեղերումէջ ալ բացած դպրոցներովը այսմ հրնարք կ'ընէ: Ընկերութիւնը դիւրացընելով զկրթութիւն առ հասարակ ամեն մարդու, մարդկանց մէջ եղած անհաւասարութեան մեծ պատճառը նուազեցուց. ընկերութիւնը յետին նուազող վիճակէ առաջին կարգի բարձր վիճակ բարձրանալու ստուգապէս ըստ բաւականի կարողութիւն ունեցողին համար՝ արգելք եղող վերջին պատնէշը կործանեց:

ՌԱՐԷ

Կը շարունակուի:

ԼՈՐՏ ԳԼԱՐԷՆՏԸՆ.

Լորտ Գլարէնտըն (Գէորգ Գուլիէլմոս Փրեդերիկոս Վիլլիէրս) ծնաւ ի Լոնտրա յամին 1800 յունուարի 12: Գէորգ՝ Վիլլիէրսի և Թերեզա Բարքէրի անդրանիկ որդին էր: Վիլլիէրսի զարմը նորմանտացի ծագմանէ առաջ կու գայ, որ Մեզդիա հաստատուած էր աշխարհակալութեան ժամանակէն: Պատանին Վիլլիէրս իր հրահանգը Օքսֆորտի համալսարանը կատարեց. բայց շուտով քաղաքական ընթացից մէջ մտաւ: Լորտ Գլարէնտըն սկսաւ իր քաղաքական կեանքը Բեդրպուրկի Բրիտանական դեսպանութեան անդամ ըլլալով

յամին 1820: Երեք տարի վերջը Տրալին դրկուեցաւ մաքսից վերատեսչի պաշտօնով, և քանի մը տարի իռլանտա կեցաւ, ուսկից 1834ին Գաղղիա դրկուեցաւ վաճառականութե՛ դաշնագրութի մը յարմարելու համար: Իր այս ամեն պաշտօնից մէջ այնպիսի անխարդախութեան և յաջողակութեան ցոյց տուաւ. և երկու տարի ետքը, Կրէյց Լորտին պաշտօնակալութեան ժամանակ, Մատրիտ գընաց իրրեւ արտաքոյ կարգի պատգամաւոր և լիազօր պաշտօնեայ նոյն արքունեաց քով: Այն միջոցները Սպանիան թագուհւոյն կամ սահմանադրականաց ու հոն Գաուլոսի կողմնակցաց կռիւններուն պատճառաւ՝ սաստիկ տառապանաց մէջ էր: Թէպէտ դժուարին էր նոյն պարագայից մէջ Լորտ Գլարէնտընի պաշտօնը, բայց ինքն յաջողակութեամբ ու պատուով վեց տարի կատարեց զայն. այնպէս որ Լորտ Բալմէրսդըն հասարակաց խորհրդարանին մէջ ծանոյց, որ « Սպանիոյ առ Մեծն Բրիտանիա ցուցած յարգանքը, մեծաւ մասամբ մեր Մատրիտի պաշտօնէին խոհեմ ու ճարտար ընթացիցն արդիւնք էր, որով անգղիացի ըլլալն ապահով անցագիր մ'էր Սպանիոյ մէջ »:

Լորտ Գլարէնտըն, խելացի և ազատասէր անձն ըլլալով, զօրաւոր կերպով ջանաց որ ջնջուին այն օրէնքն՝ որ Միացեալ Պետութեան մէջ կը դժուարացնէին ցորենի մուտքը: Եամին 1847 ճոն Ռիսէլ իռլանտայի Լորտ-տեղակալ անուանեց զինքը. այս միջոցներուս նոյն կղզին մրկալից և ողորմելի վիճակի մէջ էր. սոսկալի սով մը պաշարած էր զայն՝ վասն զի գետնախնձորի քաղուածքը աղէկ գացած չէր. և բաց առ կէ յաջորդ տարին խռովութեանց և երկպառակութեանց մէջ էր, 1848ին Գաղղիոյ խռովութենէն իրենք ալ զորդուելով: Այս միջոցս Լորտ Գլարէնտըն մէկ կողմանէ ապստամբութեան դէմ մաքառեցաւ, միւս կողմանէ Օրան ժխտներուն չափազանց և վտանգաբեր հաւատարմութեան դէմ:

Եամին 1853 Լորտ Ապէրտինի պաշ-

տօնակալութեան ժամանակը, լորտ Գը
լարէնտըն արտաքին գործոց հաղարա-
պետ անուանեցաւ, և այս պաշտօնիս
մէջ մնաց մինչև 1858 ՚ի բաց առեալ

արկածներէ, նաև Ղրիմու պատերազ-
մը: Սկսեալ 1858էն մինչև 1864 պաշ-
տօն չունեցաւ, միայն 1861ին Պէդլին
գնաց, մասնաւոր պատգամաւորի պաշ-

ԼՈՐՏ ԳԼԱՐԷՆՏԸՆ

կարճատև ընդհատութիւն մը լորտ
Տարպիի կառավարութեան ժամանակ:
Այս հինգ ամաց շրջանը ամենածանր
եղաւ, յորում ծագեցաւ, բաց ՚ի ուրիշ

տօնով, այժմեան Բրուսիոյ Գուլիելմոս
թագաւորին թագադրութեան հանդի-
սին ներկայ գտնուելու: Յամին 1865
գարձեալ արտաքին գործոց պաշտօնաւ

կալութեան կոչուեցաւ յԱնդղիա, ուր մնաց ինչուան իր մահը անցեալ տարի: իր վերջին մտածութիւնը ու հոգը եղաւ Բունաստանի աւազակաց գործած ահաւոր անօրէնութիւնը:

Մինչև իր յետին շունչը անխոնջ աշխատեցաւ հայրենեացը համար: Բնութեամբ և գաստիարակութեամբ կատալեալ արտաքին գործոց պաշտօնեայ ըլլալու սահմանուած էր: Մեծ յաջողակութիւն ունէր լեզուաց, և անսայթաք կը խօսէր գաղղիարէն խտալերէն, գերմաներէն և սպանիերէն: Խօսելու զիւրութիւն և յատակութիւն ունէր, իսկ լսելու ալ՝ համբերութիւն: Քաղցրաբարոյ ամենուն հետ, որով և սիրելի ամենուն. և անձնական բարեկամ էր Եւրոպիոյ գրեթէ բոլոր վեհապետաց և անոնց պաշտօնէից հետ, որոնցմով առանց շատ դժուարութեանց ու զլուխ յոգնեցընելու մեծամեծ գործեր վճարեց:

Լորտ Գլարէնտընի տիտղոսն ու ստացուածքը ժառանգեց որդին Եղուարդ, Լորտ Հայտ, որ ծնած է յամին 1846:

ՀԱՅԻ ՊԱՏԱՌԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՐԴ

ՆԱՄԱԿ ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԵՐՐՈՐԴ

(Տես Երես 106:)

Գործարանաց աշխատանքը:

Առաջի անգամն որ արեան վրայ խօսեցանք, սիրելի աշակերտ, քեզի այնպէս ներկայացուցի զայն, ինչպէս թէ մեր մարմնոյն հոգաբարձուն ըլլայ, և ինչպիսի բարի հոգաբարձու, եթէ աղէկ կը յիշես: Միշտ արթուն, միշտ քալելու զբաղած, զրպանները միշտ այն նիւթերով լեցուն, որոնց անդադար կա-

րօտութիւն ունին այն անխոնջ գործաւորները, որ քու մարմնոյդ շինութեանը որոշեալ են: Եթէ հետագայն ալ կ'ուզես աղէկ հասկընալ, հարկ է մեր բազմատութիւնը մինչև վերջը շարունակել:

Հոգաբարձու մը գործաւորներուն միայն նիւթ չիկրեր, նաև հրամաններ ալ կը տանի: Արեան ըրած գործն ալ այսպիսի է: Ոչ թէ միայն ընդհանուր մատակարար է, այլ նաև բոլոր տան շարժիչն, և բաց 'ի ամեն տեսակ պաշար բաշխելու հոգէն՝ նաև ամեն շարժմունք կատարել տալու պաշտօնն ալ ունի: Այն չուառականները որոնք գերի պահելը իրենց կենաց պայման մ'ըրած են, կ'ըսեն թէ իրենց գերինները ոչինչ պիտանի բան մը կ'ընեն եթէ իրենք միշտ խարազանը ձեռքերին բռնած՝ ետենուն արթուն չկենային: Այսպէս նաև մեր գործարաններն ալ գերիններու կը նմանին, և ամենաշար գերիններու: Իրենք ալ նմանապէս անգործ կը մնային և ամենեկին բան մը չէին ընել՝ եթէ արիւնը իր մշտնջենաւոր պտոյտը ընելով զանոնք շարունակ չըձաղկէր: Մէկ մ'որ վայրկեան մը կամ մանրերկրորդ մը գործ ընելէն զադրի, ամենայն ինչ կանկ կ'առնու ու կ'ոչընչանայ:

Գերութեան տխուր նմանութիւնը մէկդի դնել ուզելով, չեմ կրնար լաւագոյն բազմատութիւն մը գտնալ մեր մարմնոյն մեքենային քան ջուլթակի մը նմանցընել զայն. անանկ ջուլթակի մը, որուն աղեղը արիւնն ըլլայ:

Որչափ աղեղը լարերուն վրայ կը խաղայ, ջուլթակը կը հնչէ ու կ'ապրի. աղեղն որ զադրի, ինքն ալ կը լռէ ու կը մեռնի:

Դեռ ևս մարելիք կրած չունիս, սիրելի դու. այդ տկարութիւնը հասակիդ յատուկ չէ: Ոակայն թերեւս նուազում կրող մը տեսած ըլլաս, կամ գոնէ լսած ըլլաս: Գիտես թէ այն ատեն ինչ կը հանդիպի: Երբեմն սաստիկ զգացմունք է մը ետքը, թէ ինչպէս կամ ինչու համար, չեմ կրնար քեզի ըսել, բոլոր արիւնը յանկարծակի դէպ 'ի սիրտ կը